Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

30. lipnja 2016.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 47. – Pravo na pristup sudu – Načelo jednakosti oružja – Načela ekvivalentnosti i djelotvornosti – Postupak ovrhe sudske odluke kojom se nalaže povrat poreza ubranog suprotno pravu Unije – Oslobođenje tijela javnih vlasti određenih troškova pravosuđa – Nadležnost Suda“

U predmetu C-205/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputila Judecătoria Sibiu (Prvostupanjski sud iz Sibiua, Rumunjska), odlukom od 17. veljače 2015., koju je Sud zaprimio 30. travnja 2015., u postupku

Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov

protiv

Vasilea Tome,

Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: M. Ilešič (izvjestitelj), predsjednik vijeća, C. Toader, A. Rosas, A. Prechal i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za V. Tomu, D. Târşia, odvjetnik,

— za rumunjsku vladu, R. H. Radu kao i R. Mangu i M. Bejenar, u svojstvu agenata,

— za španjolsku vladu, M. García-Valdecasas Dorrego, u svojstvu agenta,

— za francusku vladu, G. de Bergues, F.-X. Bréchot i D. Colas, u svojstvu agenata,

— za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

— za Europsku komisiju, L. Nicolae i H. Krämer, u svojstvu agenata,

* * Jezik postupka: rumunjski

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 20., 21. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) kao i članka 4. stavka 3. UEU-a.

2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (Glavna regionalna direkcija za javne financije u Brașovu, Rumunjska), koju zastupa Administrația Județeană a Finanțelor Publice Sibiu (Okružna uprava za javne financije u Sibiuu, Rumunjska) (u daljnjem tekstu: Uprava za javne financije), protiv Vasilea Tome i Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci (ured javnog ovršitelja Horațiu-Vasilea Crudulecija), povodom ovrhe sudske odluke kojom se nalaže povrat poreza ubranog prilikom prve registracije vozila u Rumunjskoj.

Rumunjsko pravo

3 Članak 16. Constituția României (rumunjski Ustav), naslovljen „Jednakost prava”, u stavku 1. određuje:

„Građani su jednaki pred zakonom i tijelima javne vlasti, bez privilegija i diskriminacije.”

4 Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 50 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule (Hitna vladina uredba br. 50 kojom se uvodi porez na onečišćenje motornim vozilima) od 21. travnja 2008. (*Monitorul Oficial al României*, I. dio, br. 327 od 25. travnja 2008.; u daljnjem tekstu: OUG br. 50/2008), koja je stupila na snagu 1. srpnja 2008., uvela je porez na onečišćenje za vozila kategorija M1 do M3 i N1 do N3. Obveza plaćanja tog poreza nastaje osobito pri prvoj registraciji vozila u Rumunjskoj.

5 Članak 1. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80 privind taxele judiciare de timbru (Hitna vladina uredba br. 80 o sudskim pristojbama) od 26. lipnja 2013. (*Monitorul Oficial al României*, I. dio, br. 392 od 29. lipnja 2013., u daljnjem tekstu: OUG br. 80/2013) određuje:

„1. Za tužbe i zahtjeve podnesene sudovima kao i za zahtjeve upućene Ministarstvu pravosuđa i tužilaštvu pri Visokom kasacijskom sudu plaćaju se sudske pristojbe u skladu s ovom hitnom uredbom.

2. Sudske pristojbe plaćaju, pod uvjetima iz ove hitne uredbe, sve fizičke i pravne osobe te one predstavljaju naknadu za usluge koje pružaju sudovi te Ministarstvo pravosuđa i tužilaštvo pri Visokom kasacijskom sudu.

3. U slučajevima izričito propisanima zakonom, tužbe i zahtjevi podneseni sudovima kao i zahtjevi upućeni Ministarstvu pravosuđa i tužilaštvu pri Visokom kasacijskom sudu izuzeti su od plaćanja sudskih pristojbi.”

6 Članak 2. te uredbe propisuje:

„Sudske se pristojbe utvrđuju na različit način, ovisno o tome je li predmet [zahtjeva] procjenjiv u novcu ili to nije slučaj, uz iznimke predviđene zakonom.“

7 Sukladno članku 30. spomenute uredbe:

„1. Od plaćanja sudske pristojbe izuzete su tužbe i zahtjevi, bez obzira na njihov predmet, uključujući postupke po pravnim lijekovima, koje podnose u skladu sa zakonom Senat, Zastupnički dom, Ured predsjednika Rumunjske, rumunjska vlada, Ustavni sud, Revizorski sud, Zakonodavno vijeće, ombudsman, javno tužilaštvo i Ministarstvo za javne financije kao i druge javne institucije, bez obzira na njihovo svojstvo u postupku, ako im se predmet odnosi na javne prihode.

2. U smislu ove hitne uredbe kategorija javnih prihoda uključuje prihode državnog proračuna, proračuna državnog sustava socijalnog osiguranja, proračuna jedinica lokalne samouprave, proračuna specijalnih fondova, uključujući fond za zdravstveno osiguranje, proračuna Državne riznice, prihode koji potječu od povrata vanjskih zajmova kao i kamata i naknada povezanih s Državnom riznicom te prihode proračuna javnih institucija koje su u cijelosti ili djelomično financirane od strane državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne samouprave, proračuna državnog sustava socijalnog osiguranja i proračuna specijalnih fondova, ovisno o okolnostima, prihode proračuna fondova koji potječu od vanjskih zajmova koje je ugovorila ili za koje jamči država i čiji se povrat, kamate i drugi troškovi osiguravaju iz javnih sredstava, kao i prihode proračuna vanjskih bespovratnih fondova.”

8 Ordonanța Guvernului nr. 92 privind Codul de procedură fiscală (Vladina uredba br. 92 o Zakoniku o poreznom postupku) od 24. prosinca 2003. (*Monitorul Oficial al României*, I. dio, br. 941 od 29. prosinca 2003., ponovno objavljena u *Monitorul Oficial al României*, I. dio, br. 513 od 31. srpnja 2007.), u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakonik o poreznom postupku), u članku 21. naslovljenom „Porezne tražbine” određuje:

„1. Porezne tražbine su imovinska prava koja na temelju zakona nastaju iz odnosa materijalnog poreznog prava.

2. Pravni odnosi navedeni u stavku 1. određuju i sadržaj i iznos poreznih tražbina, koje predstavljaju točno određena prava koja se sastoje od:

a) [...] prava na povrat poreza, pristojbi, doprinosa i drugih iznosa koji predstavljaju prihode općeg konsolidiranog proračuna, u skladu sa stavkom 4., poznata i kao „glavne porezne tražbine”.

b) prava na naplatu kamata, kazni zbog kašnjenja ili uvećavanja zbog kašnjenja, ovisno o okolnostima, u uvjetima predviđenima zakonom, poznata i kao „akcesorne porezne tražbine”.

[...]

4. Ako se utvrdi da je plaćanje poreza, pristojbi, doprinosa i drugih prihoda općeg konsolidiranog proračuna uslijedilo bez pravne osnove, osoba koja je u tim uvjetima obavila plaćanje ima pravo na povrat odnosnog iznosa.“

9 Sukladno članku 229. Zakonika o poreznom postupku, naslovljenom „Izuzeće poreznih tijela od plaćanja pristojbi”:

„Porezna su tijela izuzeta od plaćanja pristojbi, carina, naknada ili jamčevina za zahtjeve, tužbe i sve druge mjere koje su pokrenula s ciljem upravljanja poreznim tražbinama, osim onih koje se odnose na dostavu poreznog upravnog akta”.

Glavni postupak i prethodno pitanje

10 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je V. Toma prilikom registracije u Rumunjskoj vozila koje je prije toga bilo registrirano u jednoj drugoj državi članici platio iznos od 4121 rumunjskog leja (RON) (oko 900 eura), na ime poreza na onečišćenje motornim vozilima u skladu s OUG-om br. 50/2008. Tribunalul Sibiu (Viši sud u Sibiuu, Rumunjska) svojom je presudom od 16. listopada 2012. osudio Administrația Finanțelor Publice Avrig (Uprava za javne financije iz Avriga, Rumunjska) i Administrația Fondului pentru Mediu (Fond za zaštitu okoliša, Rumunjska) na povrat navedenog iznosa V. Tomi, plaćanje zakonskih kamata na taj iznos te naknadu troškova.

11 Nakon što je Curtea de Apel Alba Iulia (Prizivni sud u Albi Iuliji, Rumunjska) odbila žalbu koju je podnio Serviciul Fiscal Orășenesc Avrig (Porezna uprava grada Avriga, Rumunjska), koji je naslijedio Upravu za javne financije iz Avriga, navedena presuda postala je pravomoćna 22. listopada 2013.

12 Temeljem prijedloga za ovrhu koji je podnio V. Toma protiv Porezne uprave iz Avriga i Fonda za zaštitu okoliša, Judecătoria Sibiu (Prvostupanjski sud u Sibiuu, Rumunjska) je 24. ožujka 2014. odredila ovrhu obveze utvrđene presudom Tribunalul Sibiu (Viši sud u Sibiuu) od 16. listopada 2012. te je odredila plaćanje zakonskih kamata od 22. ožujka 2012. do konačnog povrata iznosa dugovanih V. Tomi.

13 Rješenjem od 10. travnja 2014. javni je ovršitelj Horațiu-Vasile Cruduleci utvrdio troškove ovrhe u iznosu od 765 rumunjskih leja (oko 170 eura).

14 Uprava za javne financije podnijela je prigovor protiv navedene ovrhe, zahtijevajući usto i ukidanje već donesenih rješenja o ovrsi kao i odgodu ovršnog postupka a da pritom nije bila dužna platiti sudsku pristojbu za taj prigovor niti položiti jamčevinu u vezi sa zahtjevom za odgodu ovršnog postupka.

15 Uprava za javne financije je pred sudom koji je uputio zahtjev istaknula da je V. Toma bio dužan – u skladu s važećim nacionalnim propisima – prethodno podnijeti zahtjev za povrat neosnovano plaćenog poreza poreznoj upravi dužniku, a koji se mora riješiti u roku od 45 dana. U slučaju da zbog nedostatka financijskih sredstava ne dođe do povrata, nadležna uprava raspolaže dodatnim rokom od šest mjeseci kako bi poduzela korake nužne za ispunjenje svoje obveze plaćanja. Dakle, V. Toma bi se imao pravo obratiti sudovima nadležnima za ovrhu samo u slučaju da se predmet ne riješi u navedenim rokovima.

16 Imajući u vidu rizik da do povrata dođe u postupku koji je – prema Upravi za javne financije – također nezakonit, zbog postojanja posebnih odredaba kojima se predviđa postupak povrata neosnovano plaćenih poreza u ratama kroz pet godina, pri čemu u tom razdoblju svi ovršni postupci moraju biti odgođeni *ex lege*, navedena je uprava zahtijevala odgodu pokrenutog ovršnog postupka.

17 V. Toma smatra da prigovor podnesen protiv naložene ovrhe treba odbiti i da, u svakom slučaju, Uprava za javne financije mora platiti pristojbu na svoj prigovor protiv ovrhe i položiti jamčevinu uz zahtjev za odgodu ovršnog postupka. S obzirom na to da predmetni propisi uvode diskriminaciju između osoba privatnog prava, koje su dužne podmiriti navedene troškove, i osoba javnog prava, kao što je navedena uprava, koje su od njih oslobođene, oni nisu sukladni pravu Unije.

18 Sud koji je uputio zahtjev i koji smatra da uistinu postoji nejednako postupanje između osoba privatnog prava i osoba javnog prava u pogledu plaćanja određenih troškova u postupcima ovrhe koji se odnose na javne prihode pita se o sukladnosti te razlike u postupanju s pravom Unije, s obzirom na to da se njome olakšava pristup pravosuđu potonjih osoba, a u odnosu na prvonavedene osobe.

19 U tim je okolnostima Judecătoria Sibiu (Prvostupanjski sud u Sibiuu) odlučila prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Mogu li se članak 4. stavak 3. UEU-a te članci 20., 21. i 47. Povelje tumačiti na način da su im protivne odredbe, kao što su članak 16. rumunjskog Ustava i članak 30. [OUG-a br. 80/2013], koje jamče jednakost pred zakonom samo građanima koji su fizičke osobe, ali ne i jednakost između njih i pravnih osoba čije djelovanje uređuje javno pravo, te kojima se pravne osobe čije djelovanje uređuje javno pravo *a priori* za pristup sudu oslobađaju obveza plaćanja pristojbi i jamčevine, iako je pristup sudu fizičkim osobama uvjetovan plaćanjem pristojbi i jamčevina?"

O prethodnom pitanju

Nadležnost Suda

20 Rumunjska, španjolska, francuska i poljska vlada ističu da Sud nije nadležan odgovoriti na upućeno pitanje zbog toga što pravna situacija iz glavnog postupka ne ulazi u područje primjene prava Unije. Španjolska vlada usto podsjeća da je sud koji je uputio zahtjev dužan navesti vezu koja postoji između odredaba prava Unije čije se tumačenje zahtijeva i situacije iz glavnog postupka.

21 U tom pogledu valja istaknuti da se upućeno pitanje odnosi na članak 4. stavak 3. UEU-a, u kojem je utvrđeno načelo lojalne suradnje, prema kojem države članice poduzimaju sve prikladne mjere, opće ili posebne, kako bi osigurale ispunjavanje obveza koje proizlaze iz Ugovorâ ili akata institucija Europske unije (presuda od 12. travnja 2011., DHL Express France, C-235/09, EU:C:2011:238, t. 58. i mišljenje 2/13 od 18. prosinca 2014., EU:C:2014:2454, t. 173.), kao i na veći broj odredaba Povelje.

22 Kada je riječ o odredbama Povelje, valja podsjetiti da u okviru prethodnog postupka na temelju članka 267. UFEU-a Sud može tumačiti pravo Unije samo u granicama dodijeljene nadležnosti (presuda od 27. ožujka 2014., Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, t. 27. i navedena sudska praksa).

23 Međutim, područje primjene Povelje, u pogledu djelovanja država članica, definirano je u njezinu članku 51. stavku 1., prema kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada provode pravo Unije, pri čemu se tom odredbom potvrđuje ustaljena praksa Suda prema kojoj se temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Unije primjenjuju na sve situacije uređene pravom Unije, ali ne i izvan njih (presude od 27. ožujka 2014., Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, t. 28. i 29. kao i od 6. listopada 2015., Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, t. 25. i 26.).

24 Stoga, kada pravna situacija ne ulazi u područje primjene prava Unije, Sud nije nadležan o njoj odlučivati te eventualno prizivane odredbe Povelje ne mogu same po sebi biti temelj takve nadležnosti (vidjeti presude od 26. veljače 2013., Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, t. 22., od 27. ožujka 2014., Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, t. 30. kao i od 6. listopada 2015., Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

25 U skladu s navedenim valja ispitati ulazi li pravna situacija koja je bila povod glavnom postupku u područje primjene prava Unije.

26 U tom pogledu, iz informacija koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da se predmet glavnog postupka odnosi na ovrhu sudske odluke o povratu poreza na onečišćenje motornim vozilima koji je neopravdano ubran od strane tijela javne vlasti prilikom prve registracije u Rumunjskoj vozila koje pripada V. Tomi i koje je prethodno bilo registrirano u jednoj drugoj državi članici.

27 S tim u vezi, valja podsjetiti da je Sud svojim presudama od 7. travnja 2011., Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219) i od 7. srpnja 2011., Nisipeanu (C-263/10, EU:C:2011:466) utvrdio da porez kakav je porez na onečišćenje motornim vozilima prema OUG-u br. 50/2008 nije sukladan s člankom 110. UFEU-a u svim svojim oblicima.

28 Stoga, s obzirom na to da se predmet glavnog postupka odnosi na povrat poreza ubranog suprotno članku 110. UFEU-a i s obzirom na to da su države članice dužne – u skladu s načelom lojalne suradnje – vratiti takav porez i pripadajuće kamate, osiguravajući djelotvornu zaštitu prava pojedinaca na povrat (vidjeti po analogiji presude od 27. lipnja 2013., Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, t. 35. i 36. kao i od 12. prosinca 2013., Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation, C-362/12, EU:C:2013:834, t. 31.), treba smatrati da pravna situacija o kojoj je riječ u glavnom postupku predstavlja provedbu prava Unije i potpada pod njegovo područje primjene.

29 U tim okolnostima valja zaključiti da je Sud nadležan odgovoriti na upućeno pitanje.

Meritum

30 Uvodno treba podsjetiti na to da je – u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda, koji je uspostavljen člankom 267. UFEU-a – na Sudu da nacionalnom sucu dâ koristan odgovor koji će mu omogućiti rješavanje predmeta koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud mora, ako je potrebno, preoblikovati postavljena pitanja (presuda od 17. prosinca 2015., Viamar, C-402/14, EU:C:2015:830, t. 29. i navedena sudska praksa).

31 U tom pogledu valja istaknuti da sud koji je uputio zahtjev izražava sumnju, u okviru postupka ovrhe sudske odluke o povratu poreza ubranog suprotno pravu Unije, o sukladnosti s pravom Unije odredaba kao što su članak 30. OUG-a br. 80/2013 i članak 229. Zakonika o poreznom postupku, koje, prema mišljenju tog suda, predstavljaju konkretni izraz načela jednakosti, utvrđenog u članku 16. rumunjskog Ustava, i koje predviđaju izuzeća od plaćanja sudskih pristojbi i polaganja jamčevine u vezi sa zahtjevima koje podnose tijela javne vlasti, dok zahtjevi koje podnose fizičke osobe u načelu nisu od njih izuzeti.

32 S tim u vezi valja podsjetiti, kao prvo, da je pravo na povrat poreza ubranih protivno pravu Unije u državi članici posljedica i dodatak pravima što ih pojedincima dodjeljuju odredbe prava Unije koje zabranjuju takve poreze, onako kako ih tumači Sud. Države članice dakle u načelu moraju izvršiti povrat poreza ubranih protivno pravu Unije zajedno s kamatama (vidjeti, u tom smislu, presude od 14. travnja 2015., Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, t. 45. kao i od 6. listopada 2015., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, t. 24. i 25.).

33 U nedostatku propisa Unije u području povrata nezakonito ubranih nacionalnih poreza, svaka država članica treba, na temelju načela postupovne autonomije, odrediti nadležne sudove i postupovna pravila za pravna sredstva namijenjena zaštiti prava koja porezni obveznici izvode iz prava Unije (vidjeti osobito presudu od 6. listopada 2015., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

34 Postupovna pravila za pravna sredstva namijenjena zaštiti prava koja pojedinci izvode iz prava Unije ne smiju međutim biti nepovoljnija od onih koja se odnose na slična pravna sredstva u internom pravu (načelo ekvivalentnosti) niti uređena na način da učine praktično nemogućim ili pretjerano otežanim izvršavanje prava dodijeljenih pravnim poretkom Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti, posebice, presudu od 6. listopada 2015., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

35 Kao drugo, kada je riječ o člancima 20., 21. i 47. Povelje na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev u svojem pitanju, treba istaknuti da se tim odredbama utvrđuju načela jednakosti pred zakonom, nediskriminacije i prava na djelotvornu sudsku zaštitu.

36 Međutim, Sud je već precizirao da članak 47. Povelje sadržava – kao sastavni dio načela djelotvorne sudske zaštite – načelo jednakosti oružja ili procesne jednakosti (vidjeti u tom smislu presudu od 17. srpnja 2014., Sánchez Morcillo i Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, t. 48.). Budući da posljednje navedeno načelo predstavlja specifični izraz općeg načela jednakosti pred zakonom koje se nalazi u članku 20. Povelje, upite suda koji je uputio zahtjev iznesene u točki 31. ove presude valja ispitati posebice u svjetlu navedenog članka 47.

37 Međutim, što se tiče članka 21. Povelje, treba istaknuti da taj sud ne iznosi ni razloge zbog kojih dvoji o tumačenju te odredbe odvojeno od tumačenja članka 20. Povelje ni poveznicu koju vidi između navedenog članka 21. i nacionalnih propisa primjenjivih u glavnom postupku, te time ne omogućuje da se shvate razlozi zbog kojih izražava sumnje u pogledu sukladnosti propisa kakvi su oni o kojima je riječ u glavnom postupku s navedenim člankom 21.

38 Imajući ta uvodna razmatranja u vidu, upućeno pitanje treba shvatiti na način da sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 47. Povelje kao i načela ekvivalentnosti i djelotvornosti tumačiti na način da im se protive propisi kakvi su oni iz glavnog postupka, kojima se pravne osobe javnog prava oslobađaju sudskih pristojbi kada ulažu prigovor protiv ovrhe sudske odluke o povratu poreza ubranih protivno pravu Unije te kojima se one oslobađaju obveze polaganja jamčevine predviđene prilikom podnošenja zahtjeva za odgodu takvog ovršnog postupka, dok zahtjevi koje podnose fizičke i pravne osobe privatnog prava u okviru tih postupaka u načelu ostaju podvrgnuti takvim troškovima.

39 Budući da upućeno pitanje osobito spada u kontekst djelotvorne sudske zaštite, s obzirom na to da se odnosi na nacionalne propise koji predviđaju oslobađanje od određenih troškova u korist određenih kategorija osoba, kao prvo valja ispitati sukladnost propisa kakvi su oni iz glavnog postupka s člankom 47. Povelje, u kojem je utvrđeno pravo na takvu zaštitu (vidjeti u tom smislu presudu od 22. prosinca 2010., DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, t. 29.).

40 S tim u vezi, iz objašnjenja koja se odnose na članak 47. Povelje, koja, u skladu s člankom 6. stavkom 1. trećim podstavkom UEU-a i člankom 52. stavkom 7. Povelje, valja uzeti u obzir prilikom njezina tumačenja, proizlazi da prvi i drugi stavak navedenog članka 47. odgovaraju članku 6. stavku 1. i članku 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP).

41 U članku 52. stavku 3. Povelje propisano je da su, u onoj mjeri u kojoj Povelja sadrži prava koja odgovaraju pravima zajamčenima EKLJP-om, značenje i opseg primjene tih prava jednaki onima iz Konvencije. Prema objašnjenjima koja se odnose na tu odredbu, značenje i opseg primjene zajamčenih prava utvrđuju se ne samo u skladu s tekstom EKLJP-a već i posebice u skladu sa sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava, u skladu s kojom stoga treba tumačiti članak 47. Povelje (vidjeti u tom smislu presudu od 22. prosinca 2010., DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, t. 35. i 37. i navedenu sudsku praksu).

42 Što se tiče sadržaja navedenog članka 47., Sud je već presudio da se načelo djelotvorne sudske zaštite koje je utvrđeno u toj odredbi sastoji od različitih elemenata, koji uključuju, među ostalima, i načelo jednakosti oružja i pravo na pristup sudu (vidjeti u tom smislu presudu od 6. studenoga 2012., Otis i dr., C-199/11, EU:C:2012:684, t. 48.).

43 Kada je riječ o pravu na pristup sudu, Europski je sud za ljudska prava već presudio da bi to pravo u smislu članka 6. EKLJP-a bilo iluzorno ako bi pravni poredak neke države ugovornice dopuštao da pravomoćna i obvezna sudska odluka ostane neprovediva na štetu jedne od stranaka, s obzirom na to da bi provedbu presude trebalo smatrati integralnim dijelom „suđenja” u smislu navedenog članka 6. (ESLJP, 7. svibnja 2002., Bourdov protiv Rusije, CE:ECHR:2002:0507JUD005949800, § 34. i ESLJP, 6. rujna 2005., Săcăleanu protiv Rumunjske, CE:ECHR:2005:0906JUD007397001, § 55.).

44 S obzirom na to, iz sudske prakse Suda i Europskog suda za ljudska prava proizlazi da pravo na pristup sudu nije apsolutno pravo i da stoga može sadržavati ograničenja koja su proporcionalna, kojima se ostvaruje legitimni cilj i koja ne ugrožavaju samu bit tog prava, što uključuje i ograničenja povezana s plaćanjem troškova pravosuđa (vidjeti u tom smislu presude od 22. prosinca 2010., DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, t. 45., 52. i 60. i od 6. listopada 2015., Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, t. 72. i 79., kao i ESLJP, 8. lipnja 2006., V. M. protiv Bugarske, CE:ECHR:2006:0608JUD004572399, § 41. i 42. kao i navedenu sudsku praksu).

45 U ovom slučaju valja istaknuti da sud koji je uputio zahtjev nije dostavio nijedan element koji omogućuje zaključak da je pristup V. Tome sudu bio u glavnom postupku na neproporcionalan način ograničen zbog obveze plaćanja prevelikih troškova pravosuđa, bilo u vezi s postupkom u kojem je ishodio sudsku odluku kojom mu se priznaje pravo na povrat poreza ubranog protivno pravu Unije bilo u vezi s ovršnim postupkom vezanim za tu odluku, ili pak zato što mu je neosnovano odbijen zahtjev za besplatnu pravnu pomoć.

46 U tim okolnostima treba ispitati odgovaraju li propisi kakvi su oni iz glavnog postupka koji, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, stvaraju neravnotežu između pravnih osoba javnog prava i fizičkih i pravnih osoba privatnog prava u postupku kakav je onaj iz glavnog postupka a da pritom ne ograničavaju na neproporcionalan način pristup potonjih osoba sudu, zahtjevima koji proizlaze iz članka 47. Povelje.

47 U tom pogledu treba podsjetiti da načelo jednakosti oružja proizlazi iz samog pojma pravičnog postupka, koji uključuje obvezu osiguranja svakoj stranci razumne mogućnosti da izloži svoj predmet u uvjetima koji je ne stavljaju u očito nepovoljniji položaj u odnosu na protivnu stranku, pri čemu štetu prouzročenu neravnotežom u načelu treba dokazati onaj tko ju je pretrpio (vidjeti u tom smislu presude od 6. studenoga 2012., Otis i dr., C-199/11, EU:C:2012:684, t. 71. i 72. kao i od 17. srpnja 2014., Sánchez Morcillo i Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, t. 49.).

48 Točno je da propisi kojima se pravne osobe javnog prava oslobađaju plaćanja određenih troškova pravosuđa, dok fizičke osobe ne uživaju *a priori* takvo oslobođenje, uvode razlikovanje između tih osoba u pogledu procesnog tretmana njihovih zahtjeva podnesenih u okviru postupka kakav je onaj iz glavnog postupka. S obzirom na to, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 47. ove presude, još treba provjeriti stavljaju li takvi propisi osobu kao što je V. Toma u podređeni položaj u usporedbi s protivnikom, što se tiče sudske zaštite prava na koja se ta osoba može pozivati temeljem prava Unije, te ugrožavaju li na taj način pravičan karakter takvog postupka.

49 S tim u vezi, treba istaknuti, kao prvo, da troškovi pravosuđa u načelu doprinose dobrom funkcioniranju sudskog sustava, s obzirom na to da predstavljaju izvor financiranja sudske djelatnosti država članica (presuda od 6. listopada 2015., Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, t. 73.). Kako proizlazi iz članka 1. stavka 2. OUG-a br. 80/2013 i kako je potvrdila rumunjska vlada u svojem pisanom očitovanju, to je cilj koji se ostvaruje sudskim pristojbama uvedenima člankom 30. te uredbe, s obzirom na to da se tim pristojbama doprinosi financiranju usluga sudova.

50 Imajući taj cilj u vidu, mora se utvrditi, isto kao što je učinila rumunjska, španjolska, francuska i poljska vlada te Europska komisija, da oslobađanje od plaćanja sudskih pristojbi koje uživaju pravne osobe javnog prava u postupcima kakav je onaj iz glavnog postupka samo po sebi ne osigurava procesnu prednost tim pravnim osobama jer se – kako je iznijela rumunjska vlada – plaćanje tih pristojbi od strane navedenih osoba obavlja iz konsolidiranog državnog proračuna, iz kojeg se financiraju i usluge sudova.

51 Kada je, kao drugo, riječ o oslobađanju od polaganja jamčevine prilikom podnošenja zahtjeva za odgodu ovršnog postupka koji se odnosi na porezne tražbine, kakav je onaj iz članka 229. Zakonika o poreznom postupku, ta jamčevina – prema tvrdnjama rumunjske vlade – predstavlja jamstvo za

vjerovnika koji je pokrenuo postupak ovrhe, s obzirom na to da on može biti odgođen na zahtjev dužnika koji se potom može naći u nemogućnosti podmirenja svojeg duga zbog insolventnosti ili stečaja.

52 Međutim, kako proizlazi iz točke 32. ove presude, države su članice obvezne, u skladu s pravom Unije, vratiti s kamatama poreze ubrane suprotno pravu Unije. Tako se ne bi moglo prihvatiti da se neka država članica, u svojstvu dužnika u postupku kakav je onaj iz glavnog postupka, poziva na nedostatak financijskih sredstava kako bi opravdala nemogućnost izvršenja sudske odluke kojom se pojedincu priznaje pravo na povrat poreza ubranih suprotno pravu Unije zajedno s kamatama.

53 S obzirom na to da se rizik osiguran jamčevinom u postupku kao što je onaj iz glavnog postupka ne može ostvariti, iznimka iz članka 229. Zakonika o poreznom postupku ne bi, posljedično, mogla oslabiti položaj osobe kao što je V. Toma u odnosu na njezina protivnika.

54 Stoga treba uzeti da propisi kao što su oni iz glavnog postupka, time što se ograničavaju na *a priori* oslobađanje pravnih osoba javnog prava od plaćanja određenih troškova pravosuđa u postupcima ovrhe sudskih odluka koje se odnose na povrat poreza ubranih suprotno pravu Unije, podvrgavajući pri tome, u načelu, zahtjeve koje su u takvim postupcima postavile fizičke i pravne osobe privatnog prava plaćanju tih troškova, ne stavljaju potonje u očito nepovoljan položaj u odnosu na njihove protivnike i stoga ne dovode u pitanje pravičnost tog postupka.

55 Takvo tumačenje članka 47. Povelje potvrđuje i sudska praksa Europskog suda za ljudska prava o članku 6. stavku 1. EKLJP-a. Naime, propise kakvi su oni o kojima je riječ u glavnom predmetu treba razlikovati od propisa koje je navedeni sud smatrao nespojivima sa zahtjevima članka 6. stavka 1. EKLJP-a u predmetu u kojem je donesena presuda ESLJP-a od 6. travnja 2006., Stankiewicz protiv Poljske (CE:ECHR:2006:0406JUD004691799).

56 Propisi o kojima je bila riječ u navedenom predmetu nisu samo oslobađali javno tužilaštvo troškova pravosuđa, što bi se prema Europskom sudu za ljudska prava moglo opravdati zaštitom javnog poretka, već su za učinak imali i obvezivanje privatne stranke koja je dobila postupak da snosi sve troškove, stavljajući je na taj način u neopravdano nepovoljniji položaj od njezina protivnika (ESLJP, 6. travnja 2006., Stankiewicz protiv Poljske, CE:ECHR:2006:0406JUD004691799, § 68. i 69.). Međutim, propisi o kojima je riječ u glavnom postupku iz ovog predmeta ne proizvode takav učinak.

57 Kada je, kao drugo, riječ o načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti, treba istaknuti da nijedan element iz spisa kojim Sud raspolaže ne omogućuje zaključivanje da se propisi o kojima je riječ u glavnom postupku različito primjenjuju na postupke koji se temelje na povredi prava Unije i njima slične postupke koji se temelje na povredi nacionalnog prava te da na taj način povređuju načelo ekvivalentnosti (vidjeti, kada je riječ o sadržaju tog načela, presude od 12. veljače 2015., Surgicare, C-662/13, EU:C:2015:89, t. 30. i navedenu sudsku praksu kao i od 6. listopada 2015., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, t. 32.).

58 Isto vrijedi i u pogledu načela djelotvornosti jer nacionalni propisi kakvi su oni o kojima je riječ u glavnom postupku, time što ne oslobađaju pojedince koji svoja prava crpe iz pravog poretka Unije troškova kakvi su oni o kojima je riječ u glavnom postupku, u postupcima ovrhe koji se odnose na javne prihode, ne čine, sami po sebi, izvršavanje tih prava praktično nemogućim ili pretjerano otežanim.

59 Iz svih ovih razmatranja proizlazi da članak 47. Povelje kao i načela ekvivalentnosti i djelotvornosti treba tumačiti na način da im se ne protive propisi kakvi su oni o kojima je riječ u glavnom postupku, kojima se pravne osobe javnog prava oslobađa plaćanja sudskih pristojbi kada podnose prigovor protiv ovrhe sudske odluke o povratu poreza ubranih suprotno pravu Unije i kojima se navedene osobe

oslobađa obveze polaganja jamčevine prilikom podnošenja zahtjeva za odgodu takvog ovršnog postupka, dok zahtjevi koje podnose fizičke i pravne osobe privatnog prava u okviru tih postupaka ostaju u načelu podložni plaćanju troškova pravosuđa.

Troškovi

60 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima kao i načela ekvivalentnosti i djelotvornosti treba tumačiti na način da im se ne protive propisi kakvi su oni o kojima je riječ u glavnom postupku, kojima se pravne osobe javnog prava oslobađa plaćanja sudskih pristojbi kada podnose prigovor protiv ovrhe sudske odluke o povratu poreza ubranih suprotno pravu Unije i kojima se navedene osobe oslobađa obveze polaganja jamčevine prilikom podnošenja zahtjeva za odgodu takvog ovršnog postupka, dok zahtjevi koje podnose fizičke i pravne osobe privatnog prava u okviru tih postupaka ostaju u načelu podložni plaćanju troškova pravosuđa.

Potpisi